

Ο Θεός παραγγέλει: «άγιοι γίνεσθε, ότι εγώ άγιός ειμί»

[Ορθοδοξία](#) / [Ηθική](#)

[Χριστόφορος Παπαδόπουλος, Θεολόγος](#)

Ο Θεός παραγγέλει: «άγιοι γίνεσθε, ότι εγώ άγιός ειμί» [216], δείχνοντάς μας έτσι ότι η αγιότητα είναι η «ομαλή κατάστασις της θεοειδούς ψυχής του ανθρώπου» [217]. Αυτή είναι η αληθινή και τέλεια κατάσταση της ανθρώπινης φύσης. Στην αγιότητα παρουσιάζεται ο ύψιστος βαθμός που μπορεί να προσεγγίσει η ανθρώπινη φύση [218]. Κατά συνέπεια, γίνεται εύληπτο το γεγονός ότι η αγιότητα δεν λειτουργεί ως καταστρατήγηση της ανθρώπινης προσωπικότητας. Αν παρατηρήσει κανείς την ποικιλία των χαρισμάτων και των ιδιαιτεροτήτων των αγίων, θα συμπεράνει ότι στο επίπεδο της προσωπικής ιδιαιτερότητας, η αγιότητα συνηγορεί υπέρ της αυτονομίας [219]. Δεν απορροφάται δηλαδή η ανεπανάληπτη προσωπικότητα του ανθρώπου απ' την αγιότητα, ούτε επιβάλλεται στον άνθρωπο. Τουναντίον, η ελεύθερη συγκατάθεση του ανθρώπου να εισέλθει μέσα του η Χάρις του Αγίου Πνεύματος, είναι καθοριστική για τον αγιασμό. Η Χάρις του Αγίου Πνεύματος, εκλαμβάνεται πολλές φορές ως στοιχείο πρόσθετο και εκτός του ανθρώπου, άρα σύμφωνα με την φιλοσοφική τυπολογία μπορεί να θεωρηθεί πηγή ετερονομίας.

Ελευθερώνει ωστόσο τον άνθρωπο απ' την αμαρτία, καθώς το Άγιο Πνεύμα είναι η ίδια η ελευθερία. Ο αγιασμός είναι η ελευθερία, δηλαδή η αιώνια ζωή απαλλαγμένη από τον θάνατο και την φθορά. Αυτός είναι ο καρπός του Αγίου Πνεύματος [220].

Οι ανθρωπιστές φιλόσοφοι κι ιδιαίτερα οι κύριοι εκπρόσωποι της ηθικής αυτονομίας, ο Καντ και ο Φρομμ, απορρίπτουν τη Χάρη του Αγίου Πνεύματος. Απ' τη μία ο Καντ θεωρεί την ανθρώπινη αγαθή βούληση ως αγαθή καθεαυτή, οπότε δεν πρέπει να επηρεάζεται από κανένα εξωτερικό στοιχείο, που θεωρείται ετερόνομο. Απ' την άλλη, ο Φρομμ υποστηρίζει ότι ο άνθρωπος πρέπει να απορρίψει κάθε έννοια περί Θεού, ούτως ώστε η αυτονομία του να επιτευχθεί καθαρά απ' τη δική του επιλογή κι αυτενέργεια [221]. Το λάθος που υπάρχει στις απόψεις των δύο είναι ότι αγνοούν την διαστροφή που έχει υποστεί η ανθρώπινη βούληση με την πτώση των πρωτοπλάστων και κλίνει προς την ικανοποίηση προσωπικών επιθυμιών και προς πράγματα αντίθετα προς τον αληθινό σκοπό της ανθρώπινης φύσης [222]. Η Χάρη του Αγίου Πνεύματος, μόνο περιοριστική δεν θα χαρακτηριζόταν, διότι Αυτός, ο Παράκλητος, είναι που θεραπεύει και αγιάζει την ανθρώπινη βούληση και φωτίζει τον νου του ανθρώπου να επιδιώκει το πραγματικό συμφέρον της ύπαρξής του, την ομοίωση με τον Θεό. Γι αυτό άλλωστε ονομάζεται και «πνεύμα της αληθείας» [223], διότι φανερώνει τον αληθινό σκοπό του είναι και, στην συγκεκριμένη περίπτωση, του ανθρώπινου είναι.

Εξάλλου, αυτό είναι που κάνει τον άνθρωπο οικείο του Θεού και μάλιστα καθίσταται τόσο φυσικά συγγενής ο άνθρωπος με τον Θεό, ώστε έχει έντονη την αίσθηση ότι είναι υιός του Θεού και τον επικαλεί πατέρα [224]. Επομένως, η σχέση του αγίου μετά του Θεού βιώνεται ως σχέση πατρός και υιού. Μέσα σε μια τέτοια αγαπητική σχέση δεν υπάρχει ετερονομία, διότι ο άγιος δεν υπακούει σε κανόνες, αλλά η ίδια του η ζωή-σχέση αποτελεί κανόνα [225]. Το μόνο κριτήριο των

πράξεών του (αν θα μπορούσαμε να το πούμε αυτό) είναι να μη λυπήσει τον αγαπητό του πατέρα. Το ήθος του δεν παράγεται από ηθικούς κανόνες, αλλά φανερώνεται με βάση τη ζωή του, που στην προκειμένη περίπτωση η ζωή ταυτίζεται με την αγιότητα και με την ελευθερία. Υπάρχει δηλαδή το εξής σχήμα: Ζωή-Αγιότητα-ελευθερία. Δεν νοείται κανένα αποκομμένο από το άλλο.

Ο άγιος μιμείται τον Χριστό κι ως εκ τούτου αποτελεί κι ο ίδιος πρότυμο μιμήσεως απ' τους πιστούς. Ο απόστολος Παύλος αναφέρει: «Μιμηταί μου γίνεσθε, καθώς καγώ Χριστού» [226]. Η χριστιανική ηθική δεν εκθέτει συστηματικά μία ηθική διδασκαλία. Μπορεί βέβαια να παρέχονται κάποιες κατευθύνσεις του ήθους από τον Δεκάλογο της Παλαιάς Διαθήκης και από την επί του Όρους Ομιλία, τα οποία αποτελούν τον «καταστατικό χάρτη» της χριστιανικής ηθικής [227], παρά ταύτα αφήνει αρκετά ελεύθερο το πεδίο για την προσωπική ανακάλυψη της οδού της ελευθερίας, μέσω της μιμήσεως.

Αναφέραμε ότι η ηθική προτιμάει την αυτονομία και απορρίπτει την ετερονομία, γιατί η ηθική πρέπει να προϋποθέτει και να οδηγεί στην ελευθερία. Το βασικό χαρακτηριστικό του εν Χριστώ αυτόνομου ανθρώπου είναι η αγιότητα, οπότε ο αληθινά αυτόνομος άνθρωπος είναι ο άγιος. Συνεπώς, προκειμένου να γνωρίσει κάποιος τα χαρακτηριστικά της χριστιανικής αυτονομίας δεν έχει παρά να τρέξει στους βίους των αγίων [228]. Οι άγιοι χαρακτηρίζονται ως ζωντανοί δείκτες της χριστιανικής ζωής και οι βίοι τους ως ζωντανά υπομνήματά της [229]. Ο επιθυμών να ελευθερωθεί από τον θάνατο και να καταστεί όντως άνθρωπος, και μάλιστα θεάνθρωπος κατά χάρη, μιμείται τη χαρισματική ζωή των αγίων.

Προκειμένου να γνωρίσει ο άνθρωπος το καλό και το κακό για της φύση του και να καταστεί ηθικά αυτόνομος, όπως υποστήριζε ο Φρομμ [230], πρέπει πρώτα να γνωρίσει τον εαυτό του, το αυθεντικό είναι του. Εδώ προβάλλουν οι άγιοι ως οι μόνοι άνθρωποι που γνωρίζουν το μυστήριο του ανθρώπου, διότι «εγνώρισαν το μυστήριο του Μόνου Τελείου Ανθρώπου, του Θεανθρώπου Χριστού και δι' Αυτού έλυσαν τελείως και τελεσιδικώς το πρόβλημα του ανθρώπου» [231]. Η αγιότητα σημαίνει ζωή, ενώ η αμαρτωλότητα θάνατος [232]. Μόνο ο άγιος μπορεί να νικήσει τον θάνατο, επειδή πρώτα τον νίκησε ο Χριστός και ο κάθε άγιος είναι «ο Χριστός επαναλαμβόμενος» [233]. Παρόλο που, όπως αναφέραμε, οι άγιοι διατηρούν την ιδιαιτερότητά τους, χαρακτηρίζονται όλοι από την κένωση και την αυτοθυσία. Γι αυτό έγιναν χριστοί κατά χάρη, γιατί πριν αναστηθούν και αναληφθούν μαζί Του, κένωσαν τον εαυτό τους και σταυρώθηκαν μαζί Του [234]. Έτσι έγιναν όμοιοι με τον Χριστό.

Πραγματική ελευθερία, και κατ' επέκταση αυτονομία, υπάρχει μόνο με την κένωση

του εαυτού [235] πάνω στον σταυρό του Χριστού. Είναι το άκρως αντίθετο της πρακτικής του σύγχρονου πτωτικού ανθρώπου, ο οποίος κοιτάει να διασώσει τον εαυτό του μέσω του εαυτού του, το ίδιο πράγμα που έκαναν κι οι πρωτόπλαστοι. Οι άγιοι αποδεικνύουν με τη ζωή τους ότι η κένωση εξασφαλίζει την αληθινή ζωή. Τα δόγματα της Εκκλησίας, βιωμένα εμπειρικά απ' τους αγίους, αποδεικνύονται πηγές αιωνίου ζωής [236], ιδιαιτέρως το δόγμα περί σταυρώσεως του εαυτού, διότι παρατηρεί κάποιος στους βίους των αγίων ότι, ενώ γίνονταν θυσία για τους άλλους ανθρώπους και δεν υπολόγιζαν καθόλου τον εαυτό τους, ήταν οι πιο χαρούμενοι, οι πιο ζωντανοί και προπάντων οι πιο άνθρωποι, με όλη τη σημασία της λέξης.

[Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ](#)

Παραπομπές:

216. Α' Πετρ. 1,16.

217. Αρχιμ. Ιουστίνου Πόποβιτς, *Άνθρωπος και Θεάνθρωπος*, σ. 66.

218. π. Δημητρίου Στανιλοάε, Ο.π., σ. 18.

219. Νικολάου Κόιου, *Επ' ελευθερία εκλήθητε*, σ. 137

220. Βλ. Ρωμ. 6,22.

221. Νικολάου Κόιου, Ο.π., σ. 138.

222. Ο.π.

223. Απολυτίκιο της Κυριακής της Πεντηκοστής.

224. Αρχιμ. Σωφρονίου, Ο.π., σ. 123.

225. Νικολάου Κόιου, Ο.π.,

226. Α' Κορινθ. 11,1.

227. Γεωργίου Μαντζαρίδη, *Χριστιανική Ηθική Ι*, σ. 209.

228. Νικολάου Κόιου, Ο.π., σ. 136.

229. Γεωργίου Μαντζαρίδη, Ο.π., σ. 87.

230. Πρβλ. Ο.π., σ. 126 και Νικολάου Κόιου, Ο.π., σσ. 69-70.

231. Αρχιμ. Ιουστίνου Πόποβιτς, *Άνθρωπος και Θεάνθρωπος*, σ. 97.

232. Ο.π., σ. 79.

233. Ο.π., σ. 99.

234. «συνεσταυρούμην σοι χθες, συνεγείρομαι σήμερον Αναστάντι σοι» γ' τροπάριο της γ' ωδής του κανόνος του Πάσχα, στο Πεντηκοστάριον.

235. Βλ. Κώστα Δεληκωσταντή, *Το ήθος της ελευθερίας*, σσ. 82-83.

236. «τα ρήματα α έγω λαλώ υμίν, πνευμα εστί και ζωή εστιν» Ιω. 6,63.

<http://bit.ly/2P2jbay>